

Motion till riksdagen
2009/10:U13

av **Hans Linde m.fl. (v)**
med anledning av skr. 2009/10:129

Att möta globala utmaningar –
skrivelse om samstämmighet för
utveckling

1 Innehållsförteckning

2	Förslag till riksdagsbeslut	2
3	Inledning	2
4	Fel fokus i regeringens biståndspolitik.....	3
5	Avskrivningar från biståndsramen	3
6	Förtryck.....	4
7	Sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter (SRHR)	4
8	Ekonomiskt utanförskap	5
9	Handelspolitiken främjar inte utveckling i världens fattiga länder	5
10	Migrationsströmmar.....	6
11	Klimat	7
12	Konflikter.....	7

Fel! Okänt namn på

2 Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att svensk utvecklingspolitik ska kopplas till genomförandet av millenniemålen.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att svensk utvecklingspolitik ska utgå från fattigdomsbekämpning, ett rättighetsperspektiv och ett jämställdhetsperspektiv.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om vikten av att en samstämmig svensk politik för global utveckling måste inkludera skuldavskrivningar, minskad vapenhandel, reformering av de internationella finansiella institutionerna och rättvisa handelsregler.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att en resultatredovisning av biståndet ska inkludera hela biståndsramen.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att mänskliga rättigheter i arbetslivet bör prioriteras i svensk utvecklingspolitik.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att minst 10 % av svenskt bistånd öronmärks för SRHR-frågor.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att medel från biståndsramen inte får placeras i skatteparadis.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige ska verka för att de delar av Dacs regelverk som möjliggör att flyktningmottagande, utländska studenter och skuldavskrivningar kan finansieras med bistånd avskaffas.

3 Inledning

Vänsterpartiet anser att skrivelsen ger en talande bild av den borgerliga biståndspolitiken under den gångna mandatperioden. Man kan utan att överdriva säga att det föreligger stora brister på en rad områden.

Vi har tidigare under den innevarande mandatperioden framfört våra synpunkter på regeringens biståndspolitik i bl.a. motionerna 2009/10:U273 "Internationell utvecklingspolitik för rättvisa och jämställdhet" och 2008/09:U23 med anledning av den förra skrivelsen om biståndets resultat.

4 Fel fokus i regeringens biståndspolitik

Det framgår tydligt att fokus är splittrat, samtidigt som jämställdhetsperspektivet är mycket svagt. Endast 3 av de 18 fokusområden som regeringen lyfter fram kan på ett tydligt sätt sägas fokusera på kvinnors rättigheter.

Vi finner det också mycket oroväckande att fattigdomsbekämpningsperspektivet ägnas så lite uppmärksamhet. Trots att FN:s millenniemål ska vara uppfyllda 2015 nämns de inte en enda gång i den drygt hundrasidiga skrivelser. Det är anmärkningsvärt att den svenska politiken för global utveckling inte tydligt kopplas till uppfyllandet av millenniemålen. Svensk utvecklingspolitik borde tydligt kopplas till millenniemålens genomförande. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

I stället väljer regeringen att lyfta fram svenska investeringar och arbetskraftsinvandring. Det är i och för sig viktiga områden, men de syftar till att först och främst gynna Sveriges ekonomi och inte till utveckling i den fattiga delen av världen. Genom regeringens splittrade fokus blir det mycket oklart vad som egentligen är målet med Sveriges politik för global utveckling. Svensk utvecklingspolitik ska enligt Vänsterpartiet utgå från fattigdomsbekämpning, ett rättighetsperspektiv och ett jämställdhetsperspektiv. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Vidare efterlyser Vänsterpartiet en djupare och mer omfattande diskussion om de centrala hindren för utveckling, vilket borde vara centralt i en skrivelse om utvecklingssamarbete. I dag utelämnas centrala hinder för utveckling i skrivelsen. Behovet av skuldavskrivningar, minskad handel med vapen, reformering av de internationella finansiella institutionerna och rättvisa handelsregler är exempel på fundamentala frågor som saknas i denna skrivelse. Dessa frågor måste inkluderas i en svensk utvecklingspolitik som har till ambition att göra skillnad och vara samstämmig. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

5 Avskrivningar från biståndsramen

De avskrivningar från biståndsramen som regeringen gjort berörs över huvudet inte, trots att de utgör så mycket som 14 % av 2010 års budget. Regeringen hävdar att dessa avräkningar bidrar till att uppfylla målen för en politik för global utveckling, men har hitintills under mandatperioden inte kunnat visa detta på något sätt. En resultatredovisning borde därför i rimlighetens namn även inkludera hur avskrivningarna bidrar till utveckling. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Fel! Okänt namn

6 Förtryck

I skrivelsen anges förtrycket i världen som ett centralt område. Det välkomnar vi. Däremot är regeringens syn på förtryck snäv. De mänskliga rättigheterna inkluderar, enligt FN:s deklaration, såväl politiska och medborgerliga rättigheter som ekonomiska, social och kulturella. Dessa rättigheter är odelbara, inbördes beroende och universellt giltiga. Man kan därför inte, som regeringen gör, betrakta de mänskliga rättigheterna som ett smörgåsbord, om man vill uppnå verkliga resultat. Till exempel berörs över huvud taget inte vikten av facklig organisering, trots att fackföreningar är och har varit centrala aktörer i kampen mot förtryck i många länder. Om världens fattigdom ska minska, jämställdhet och välfärd skapas och demokrati utvecklas måste en jämnare fördelning av makt och resurser komma till stånd. För detta krävs att oberoende fackliga organisationer får möjlighet att utvecklas och verka fritt runt om i världen. Kollektivavtalet är en av de mest fattigdomsbekämpande mekanismer som finns i världen.

FN-organet ILO (International Labour Organization) har under en lång tid påvisat sambandet mellan fackliga rättigheter och fattigdomsbekämpning. Världsbanken har i sin rapport *Unions and Collective Bargaining* också dragit slutsatsen att fungerande fackföreningar och kollektivavtal kan bidra till lägre arbetslöshet och inflation, samtidigt som produktiviteten kan öka och landet i fråga kan ta sig ur ekonomiska kriser på ett snabbare sätt. Detta är viktiga slutsatser, inte minst i kölvattnet av den ekonomiska och finansiella kris som slagit hårt mot världens länder den senaste tiden. Därför hade det varit nödvändigt att även belysa vikten av facklig organisering inom ramen för utvecklingspolitiken. Vänsterpartiet anser att mänskliga rättigheter i arbetslivet bör prioriteras i svensk utvecklingspolitik. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

7 Sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter (SRHR)

Vänsterpartiet välkomnar att SRHR-frågor fått ökad uppmärksamhet i den svenska politiken för global utveckling. Vi har utvecklat vår syn i frågan i tidigare motioner, bl.a. i 2009/10:U209 ”En utrikespolitik för allas rätt till sin kropp och sexualitet”.

Trots att regeringen håller en relativt hög profil har vi ändå kunnat se tendenser till att det rör sig om vackra ord medan arbetet i praktiken varit bristfälligt. Till exempel skickade regeringen ingen företrädare till FN-organet ICPD:s stora översynskonferens som hölls i Addis Abeba i oktober 2009.

Ett framgångsrikt arbete med sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter förutsätter att man tar till vara och bygger på denna kunskap och erfarenhet. En central organisation är International Planned Parenthood Federation (IPPF) som är ett globalt nätverk med medlemsorganisationer som arbetar i

150 länder med SRHR. Tyvärr beslutade den borgerliga regeringen att minska stödet till IPPF under 2009. Vänsterpartiet anser att Sverige måste garantera ett långsiktigt och utökat stöd till IPPF. Vidare spelar FN:s befolkningsfond (UNFPA) en central roll i arbetet med sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter. Tyvärr har Sveriges stöd till UNFPA varit vacklande de senaste åren – 2008 valde den borgerliga regeringen att minska stödet från 405 till 400 miljoner kronor. Vänsterpartiet anser att Sverige i stället borde öka sitt stöd till dessa organisationer för att åtminstone nå upp till de nivåer som förelåg innan nedskärningarna gjordes.

För att säkerställa att sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter i biståndet de facto får den plats det förtjänar vill Vänsterpartiet att minst 10 % av biståndet ska örönmärkas för SRHR-frågor. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

8 Ekonomiskt utanförskap

Regeringen tar upp den viktiga frågan om att bekämpa skatteparadis. Trots detta har svenska biståndsmedel kanaliserats genom dessa just skatteparadis. År 2008 beslutade statliga Swedfund om investeringar på drygt 500 miljoner kronor. Tidningen Omvärlden har avslöjat att 20 % av detta, 98 miljoner kronor, gått via skatteparadis som Brittiska Jungfruöarna och Caymanöarna där insyn är obefintlig och alla transaktioner hålls hemliga. Detta borde strida mot regeringens ambition att ”sätta kvalité och resultat i centrum” för utvecklingssamarbetet. Den norska regeringen har stoppat placering av norska biståndsmedel i skatteparadis. Vänsterpartiet anser att Sverige borde göra detsamma. Det bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

9 Handelspolitiken främjar inte utveckling i världens fattiga länder

Frågor om internationellt utvecklingssamarbete kan inte särskiljas från handelsfrågorna. Exempelvis kostar bara de tullmurar som EU sätter upp och den dumpning man genomför i utvecklingsländerna mer än vad de får tillbaka i bistånd. För fattigdomsbekämpningen i världen har en rättvis handel därmed kommit att bli lika viktig, eller till och med viktigare, än bistånd.

Den rika världen påstår sig prioritera fattigdomsbekämpning men behåller samtidigt kontrollen över viktiga internationella institutioner, såsom Världshandelsorganisationen (WTO), i syfte att behålla sina ekonomiska positioner gentemot de fattiga länderna. Den politik som förs, exempelvis i TRIPS- och Singaporefrågorna, utgår från att främja de rika ländernas intressen. Man talar om frihandel men glömmer ständigt bort att handeln i världen inte sker på lika villkor. Så länge som världens länder inte har samma förutsättningar att kon-

Fel! Okänt namn på

kurrera på en global marknad kommer frihandel som inte kombineras med undantag och fördelar för de fattigaste länderna inte att innebära någon frihet i syd.

Utvecklingsländer måste få större handlingsutrymme att själva utforma sin handelspolitik. De måste själva få avgöra när och i vilken grad näringar och marknader ska öppnas mot de transnationella bolagen.

Vänsterpartiet vill att Sverige ska driva på reformeringsarbetet inom EU och WTO så att fattiga länder får större möjligheter att utforma en handelspolitik som stöder landets egna utvecklingsstrategier. Sverige måste driva att man vid utformandet av internationella handelsavtal beaktar hur väl de samstämmer med FN:s mål om halvering av fattigdomen till 2015. Se vidare motion ”Internationell handelspolitik för rättvisa och jämställdhet” (2009/10:N6) för Vänsterpartiets syn på dessa frågor.

10 Migrationsströmmar

Vänsterpartiet är djupt oroat över migrationspolitikens utveckling både i Sverige och i Europeiska unionen. Murarna runt EU byggs hela tiden allt högre och alla legala möjligheter att ta sig till EU täpps till. Dessa frenetiska ansträngningar att stänga ”de andra” ute får som konsekvens att både Sverige och övriga EU-länder systematiskt och i stor omfattning kränker asylsökandes och flyktingars mänskliga rättigheter, samtidigt som det är ett stort hinder för utveckling.

Den borgerliga regeringen lyfter i skrivelsen fram Stockholmsprogrammet. En konsekvens av programmet är att det blir ännu svårare att ta sig in i EU och söka asyl, vilket knappast kan säga främja utvecklingen i världens fattiga länder.

Regeringens inställning till arbetskraftsinvandring är mycket okritisk och arbetskraftsinvandringens negativa aspekter problematiseras inte. Det är ett faktum att ”brain drain” är ett stort problem för många utvecklingsländer. Remitteringar, som förvisso är viktiga, kompenserar inte för utvecklingsländernas stora kostnader för att först utbilda arbetskraft och därefter hämmas av arbetskraftsbrist på grund av ”brain drain” till de rikaste länderna.

Ett område där migration verkligen kan bidra till utveckling är att vi håller våra universitet och högskolor öppna för studenter från utvecklingsländerna och att utbildningen är kostnadsfri. Den aviserade avgiftsbeläggningen för tredjelandsstudenter riskerar att motverka utveckling i fattiga länder. Möjligheten att studera kommer fortsatt att finnas men finansieras genom fonder. Dessa medel kommer att avräknas från biståndsbudgeten. Här ser vi två tydliga exempel på hur den politik regeringen för inte bidrar till att öka den globala utvecklingen. Utöver att dessa åtgärder strider mot grunderna i svensk biståndspolitik anser Vänsterpartiet att universitets- och högskoleutbildning ska vara avgiftsfri för alla.

Regeringen har under den innevarande mandatperioden avräknat flyktingmottagande från biståndsbudgeten. I årets budget avräknas 2 068 miljoner

kronor från biståndsramen för flyktingkostnader. Detta innebär i realiteten en stor sänkning av biståndet som Vänsterpartiet anser är oacceptabel. Det är inte rimligt att flyktingmottagandet som sker i Sverige finansieras genom biståndsbudgeten. Dessutom strider det mot grunderna för svensk biståndspolitik ("Gemensamt ansvar: Sveriges politik för global utveckling" prop. 2002/03:122). Vänsterpartiet anser att Sverige borde verka för en ändring av Dacs biståndsregler så att flyktingmottagande, utländska studenter och skuldskrivningar inte får finansieras med biståndsmedel. Det bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

11 Klimat

Vänsterpartiet ser med stor oro på det faktum att biståndet får bekosta alltmer av klimatåtgärder i syd. Regeringen har aviserat att 8 miljarder kronor kommer att satsas på klimatåtgärder i utvecklingsländerna. Dessa miljarder kommer att tas från biståndsbudgeten, vilket vi motsätter oss. Det är orimligt att människor i syd ska betala för de klimatproblem som framför allt skapats i nord genom uteblivet bistånd till utbildning, landsbygdsutveckling, hiv/aids-bekämpning etc. Vänsterpartiet anser att vi måste ha ett klimatbistånd som ligger utanför biståndsramen på 1 % för att uppnå klimaträttvisa, men att dessa medel ska vara additionella och därmed inte tas från biståndsramen.

Singaporefrågorna, som bl.a. behandlats i ett tidigare stycke i motionen, försvårar dessutom för utvecklingsländerna att ta miljöhänsyn, vilket ytterligare belyser de problem som frågorna medför. Genom regeringens arbete med att inkludera Singaporefrågorna i de pågående handelsavtalsförhandlingarna riskerar man bidra till att kraftigt försvåra miljö- och klimatarbete i syd.

12 Konflikter

Antalet konflikthärdar i världen är relativt stort och nästan uteslutande pågår dessa konflikter i länder som inte har uppnått full ekonomisk utveckling. Dessutom slår konflikterna ofta mycket hårt mot flickor och kvinnor.

Ett växande problem är en sammanblandning av civila och militära insatser i länder där det pågår fredsbevarande eller fredsframtvingande insatser. Inte sällan ägnar sig militär personal åt bistånd, trots att de inte har den kunskap som krävs för uppgiften. Civila komponenter i militära insatser används också för att öka lokalbefolkningarnas välvilja gentemot utländska trupper. Denna sammanblandning mellan civila och militära insatser hotar inte bara biståndets kvalitet utan även dess neutralitet, vilket ofta är en förutsättning för att utvecklingssamarbete över huvud taget ska kunna genomföras i konfliktområden. Vänsterpartiet motsätter sig med kraft denna utveckling. Bistånd ska inte bekosta någon del av militära insatser och civila och militära insatser bör inte sammanblandas.

Fel! Okänt namn på

Stockholm den 7 april 2010

Hans Linde (v)

Ulla Andersson (v)

Jacob Johnson (v)

Marie Engström (v)